

Kosáry Domokos, Magyarország története. A Nemzetnevelők Könyvtárának I. 4. kötete.

Hazánk történelmével foglalkozó sok értékes munka mellett miért volt szükség Kosáry könyvének megjelenésére?

Minden tanítónak van legalább egy Magyarország története. De ezek legnagyobb részét csak egy-egy tanítójelölt korabeli tankönyv, s nem a továbbképzést szolgáló kézikönyv. Így tehát alig alkalmas arra, hogy a tanító nagyobb történelmi szemlélethez, ismeretekhez jusson. Kellett egy olyan történelmi könyv, amely olcsósága mellett minden érdeklődő és haladó által beszerezhető, s amellet olyan, hogy nemcsak az eseményeket tárgyalja, hanem belőle a tanító egyrészt történelmi gondolkozást sajátítson el, másrészt pedig az ő eddigi ismereteit bővítse és elmélyítse.

Kosáry könyvében többet ad, mint amit címéből következtetni lehet. Az eseményeknek csak a lényegét írja meg világosan. Nem részletezi, hisz azokat úgy is tudják, akik a könyvet használják. Elég az anyag, mely okkeresésre készlet. Több helyen a szerző maga is okkereséssel dolgozik. Gyakran viszont csak tényeket ad, s ezzel okkeresésre készlet és tanítja az olvasót.

Nagy értéke, hogy az események ismertetésén kívül olyan anyagot is nyújt, melyet más hasonlócélatú történelmi könyv alig, vagy sehogy nem adott. Vizsgálja az egyes korok társadalmi fejlődését és végig vezet a magyar művelődéstörténelmén is.

Három részben tárgyalja Magyarország történetét. Az első rész a magyarok eredetétől a szatmári békéig terjed, a második rész a szatmári békétől a kiegyezésig tart, a harmadik rész a kiegyezéstől napjainkig tárgyalja a magyarság életalakulását.

A könyvet kiegészíti a Függlék, mely Magyarország királyainak, Erdély fejedelmeinek, a magyar miniszterelnököknek táblázatát, azonkívül az Árpád-ház, az Anjouk, a Jagellók és a Habsburgok nemzedékrendjét nyújtja.

Hat történelmi térkép és tizenhat kép egészíti ki, illetőleg szemlélteti a szöveget, melyek a könyv értékét nagyban emelik.

Ezek is hathatósan hozzájárulnak ahhoz, hogy a tanítóság kezében az eredményes és nemzeti szellemű nevelés hasznos vezérkönyvé legyen.

Visy Antal

Kodály Zoltán, (szerk.) Iskolai énekgyűjtemény. A Nemzetnevelők Könyvtárának V. 14. kötete.

A népiskolai Tantervben az énektanítás a magyar népdalokon épül fel. Az énektanítás tágabb célja a magyarság értelmi és érzelmi világát magyar alapokra helyezni, s a nemzeti öntudatot a legmagasabb fokra fejleszteni.

Ezt a szűkebb és tágabb célt nem lehetett elérni a szemléltetésre készült tandalokkal. Kellett egy Dalgyűjtemény, mely nem az említett tandalokat tartalmazza, de amelyből ki vannak zárva az egyesek által magyarnótának tartott tákolmányok is.

Nagy értéke a Nemzetnevelők Könyvtárának az Iskolai Énekgyűjtemény, melyet a Maestro, Kodály állított össze. Eddig csak az első kötet jelent meg.

Minden muzsika gerince a ritmus. Előbb ezzel kell tisztában lennünk, s csak azután öltöztethetjük fel a dallamot rá. Ezt Kodály kitűnő pedagógiai érzéssel veszi észre, s így is csoportosítja anyagát.

Bő és értékes anyag, mert a négy osztály számára 300 dalt ad. Dalanyaga tehát messze felülmúlja a kívánt mennyiséget.

Visy Antal

Fábián István, Magyar diák verseskönyve. Szukits kiadás. 1943. 220 lap.

Antológia összeállítása mindig kényes feladat, mert valamilyen szempontból valamennyi kifogásolható. Fábián István ez összeállításának első részéhez nincs mit hozzászólnunk, mert a minisztérium idevonatkozó rendelkezése alapján készült. Ez első rész minden verséhez Fábián egy kis megjegyzést, magyarázatot fűz. E megjegyzések legtöbbje kellő mértéktartással, nem fontoskodó hosszadalmassággal, sem túl szűkszavúan, először a szükséges tárgyi magyarázatokat adja meg, majd a diák számára szükséges tudnivalókat, a keletkezés, stb.-ről végül néhány szavas esztétikai értékelést. Ezek a megjegyzések azért is sikerültek és értékesek, mert a legilletékesebb szerzők idevonatkozó tanulmányaiból vett szemelvények, amelyeket biztos irodalmi érzékkel és tudással válogatott ki a szerző. Ezeknek megvan az a nagy előnyük, hogy belőlük a leghivatottabb véleményeket ismeri meg a tanuló és egyben felhívja figyelmét a komoly tanulmányokra is.

A második részhez, amely az ajánlott és szemléltetésre szánt verseket tartalmazza, minden hozzászólás csak arra vonatkozna, hogy én miként csináltam volna ez összeállítást, ami végeredményében egyéni dolog. Fontos, hogy azt a célt, amelyet az összeállító maga elé kitűzött, az t. i., hogy a könyv tanárnak és tanulónak egyaránt hasznos segítőtársa legyen, elérte. A Magyar Diák Segédkönyveinek ez első száma után nagy várakozással tekintünk a sorozat többi könyve elé.

Gergely Gergely

Tömörkény István, Rónasági csodák. Szukits kiadás. 1943. 215 lap.

Kétségtelen, hogy az alkotások bizonyos mértékig magukon viselik annak a tájnak vonásait, ahol létrejöttek. A különböző tájak egyéni lelkének kiderítése ma már az irodalomtörténetnek is elsőrendű feladata s ezen a téren már komoly kezdeményezések történtek.

Az ilyen irányú irodalmi vizsgálódásnak nem kevés feladatot adott Szeged, ahol a regionalista gondolat a 16. századik nyúlik vissza, majd a »magyaros iskolával«, főleg Dugonics révén kapott nagy lendületet, míg tetőfokát a közelmúltban érte el. Azok az alkotók, akik Szegedről kiindulva országos eredményeket értek el, mindannyian szinte makacsul regionalisták voltak. Közöttük legmakacsabb talán Tömörkény István volt, aki — mint Sik Sándor nagyon jellemzően rámutatott — ez egy vidéken kívül semmi más körből nem vette tárgyát.